

CHESTIONAR-CADRU LEGISLATIV CU PRIVIRE LA DISCRIMINARE

Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului
Al. Hajdeu 95 "A", CHISINAU, MD 2005, Moldova
(373 22) 212 816, fax (373 22) 225 257
CREDO@CREDO.md, www.CREDO.md

Despre CReDO

CReDO este organizația de consultanță în domeniul politicilor publice, drepturile omului și sociale. Oferim elaborarea politicilor, politicilor alternative, formularea instrumentelor de implementare a politicilor și dezvoltarea capacităților de implementare ale acestora.

CReDO va pune la dispoziție metodele calitative și cantitative moderne de evaluare a politicilor, identificarea bunelor practici și programelor de succes care pot fi preluate și implementate în Moldova având drept exemplu țările cu experiență.

Consultanții CReDO dețin capacitățile și cunoștințele în domeniul utilizării:

- Analizei cost-beneficiu,
- analiza proceselor de politici publice,
- managementul politicilor publice,
- analiza bugetară,
- analiza instituțională,
- analiza legală,
- analiza alternativelor politicii.

Vă punem expertiza și experiența de planificare strategică în domeniul public și privat.

Un aspect important în activitatea CReDO este dezvoltarea capacităților administrative de implementare a politicilor, în acest context vă oferim consultanța de creștere și consolidare a capacităților manageriale și instituționale. Programele educaționale și de training ale CReDO combină excelența academică și experiența practică și pragmatică în realizarea obiectivelor.

CReDO a produs zece de analize de politici printre beneficiarii organizației se găsește Guvernul Republicii Moldova, diferite

Cuprins

1. Instrumente juridice interna ionale.....	4
2. Dreptul constitu ional.....	6
2.1 Prevederile existente.....	6
2.2 Concluzii i recomand ri.....	8
3. Dreptul penal.....	9
3.1 Infrac iuni cu caracter rasist sau xenofob:.....	9
3.2 Organiza iile rasiste.....	11
3.3 Infrac iuni privind exprim ri de natur rasist sau xenofoba.....	13
3.4 Concluzii i recomand ri.....	14
4. Discriminare.....	17
4.1 Prevederile existente.....	17
4.2 Concluzii.....	21
5. Dreptul civil i administrativ.....	23
5.1 Discriminarea.....	23
5.2 Concluzii i recomand ri.....	35

1. Instrumente juridice internaționale

Convenția	Semnata	Ratificată	Evoluțiile și subiectele dezbaterilor
Convenția internațională asupra eliminării tuturor formelor de discriminare rasială (ICERD)		Moldova a aderat în baza Hotărârii Parlamentului nr.707-XII din 10.09.91, în vigoare pentru Moldova începând cu 25.02.1993	Republica Moldova nu a făcut nici o declarație în baza articolului 14 din Convenție
Protocolul 12 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (STE 177)	04.11.00		Încă nu este ratificat
Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale (STE 157)	13.07.95	Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.1001-XIII din 22.10.96, în vigoare pentru Moldova începând cu 01.02.98	
Carta europeană pentru limbile regionale sau minoritare (STE 148)	11.07.02		Încă nu este ratificat
Convenția europeană asupra statutului legal al lucrătorilor migraționali (STE 093)	11.07.02		Încă nu este ratificat
Convenția europeană privind cetățenia (STE 166)	03.11.98	Ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 621-XIV din 14.10.99, în vigoare pentru Moldova începând cu 01.03.00	Au fost formulate următoarele declarații și rezerve: 1. Referitor la articolul 6 alineatul 4 litera g), Republica Moldova declară că va putea aplica prevederile acestei litere numai după aprobarea cadrului juridic intern privind statutul refugiaților în Republica Moldova, dar nu mai târziu de un an de la data intrării în vigoare a convenției pentru Republica Moldova. 2. Referitor la articolul 7 alineatul 1 litera g), Republica Moldova își rezervă dreptul de a recunoaște copilului o cetățean al Republicii Moldova, înfiat în străinătate, care, în urma acestei înfierii, a dobândit o nouă cetățenie - dreptul de a-i presta cetățenia Republicii Moldova. 3. Referitor la articolul 22 litera a), Republica Moldova își rezervă dreptul de a recunoaște persoana care are domiciliu stabil în

Republica Moldova nu este scutit de obligațiile militare față de alt stat parte nu se consideră că și-a satisfăcut obligațiile militare față de Republica Moldova.

4. Referitor la articolul 22 litera b), Republica Moldova declară că vârsta la care se face referință la această literă este de 27 de ani.

În același timp este necesar de menționat că prin Legea nr. 1469-XV din 21.11.02, a fost modificat articolul 17 din Constituția Moldovei, care stabilea niște condiții foarte dure în ceea ce privește cetățenia dublă. La moment, urmează să fie adoptată o lege organică care ar stabili cadrul legal în acest domeniu. Legea existentă cu privire la cetățenie, practic preia reglementări conținute în Convenție.

2. Dreptul constituțional

2.1 Prevederile existente

	Răspunsuri
Prevede oare Constituția sau Legea de bază principiul egalității tuturor persoanelor în fața legii?	<p>CONSTITUȚIA Republicii Moldova adoptată la 29 iulie 1994</p> <p>Articolul 16 Egalitatea (1). Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire principală a statului. (2). <i>Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sex, opinie, apartenență politică avere sau de origine socială.</i></p> <p>Articolul 24 . Dreptul la viață și integritate fizică și psihică. (1). Statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică .</p> <p>Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile îndatoririle. (1). Fiecare om are dreptul să își recunoască capacitatea juridică . (2). Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul public trebuie să facă accesibile toate legile și alte acte normative.</p> <p>Articolul 20 Accesul liber la justiție. (1). Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2). Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.</p> <p>Articolul 4 Drepturile și libertățile omului. (1). Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. (2). Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.</p>

<p>Include oare acest principiu în sine toate persoanele, cetățeni precum și apatrizi?</p>	<p>Articolul 16. Egalitatea (2).<i>Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sex, opinie, apartenență politică avere sau de origine socială.</i></p> <p>Articolul 19. Drepturile și îndatoririle cetățenilor străini și apatrizilor. (1).Cet enii str ini i apatrizii au acelea i drepturi i îndatoriri ca i cet enii Republicii Moldova, <u>cu excep iile stabilite de lege.</u> <u>Excep iile sunt stabilite prin legi concrete.</u> De exemplu, conform art. 7 (2) al Legii nr. 275-XIII din 10 noiembrie 1994 (Monitorul oficial al Republicii Moldova nr. 20 din 29 decembrie 1994) “Cu privire la statutul juridic al cetățenilor străini și al apatrizilor în Republica Moldova ,” öCet enii str ini i apatrizii nu pot fi desemna i în func ii sau antrena i în activit i pentru care, în conformitate cu legisla ia în vigoare, se cere cet enia Republicii Moldova. ö Conform articolelor 19 și 20 ale Legii nominalizate, cet enii str ini i apatrizii nu beneficiaz de dreptul de a alege i de a fi ale i în organele legislative, executive i în alte organe iligibile, i nici de a participa la sufragiul universal, nu pot fi membri de partide i de alte organiza ii social-publice, nu pot satisface serviciul militar . Iar conform art. 29 a acestei Legi, cet enii str ini i apatrizii nu pot fi expulza i în ara referitor la care exist dovezi c acolo ei vor fi urm ri i din motive de apartenen rasial , na ional , religioas din cauza convingerilor politice sau vor fi supu i unui tratament inuman i degradant, torturii sau pedepsei capitale.</p> <p>Conform art.1 (2) al Legii nr. 833-XIII din 16.05.1996 privind alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al republicii Moldova nr. 45 (139) din 4 iulie 1996), öPre edinte al Republicii Moldova poate fi ales numai cet eanul Republicii Moldova care a împlinit vârsta de 35 de ani pân în ziua alegerilor inclusiv a locuit sau locuie te pe teritoriul ei nu mai pu in de 10 ani, posed limba de stat i este propus în calitate de candidat la func ia de Pre edinte al Republicii Moldova în conformitate cu prezen a legeö</p>
<p>Prevede oare Constituția sau Legea de bază angajamentul Statului de a trata egal toate persoanele.</p>	<p>Articolul 16. Egalitatea (1).Respectarea i ocrotirea persoanei constituie o îndatorire principal statului. (2). <i>Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sex, opinie, apartenență politică avere sau de origine socială.</i></p> <p>Articolul 19. Drepturile și îndatoririle cetățenilor străini și ale apatrizilor (1). <i>Cetățenii străini și apatrizii au aceleași drepturi și îndatoriri ca și cetățenii Republicii Moldova, cu excepțiile stabilite de lege.</i></p> <p>Articolul 4.Drepturile și libertățile omului (1).Dispozi iile constitu ionale privind drepturile i libert ile omului se interpreteaz i se aplic în concordan cu declara ia Universal a Drepturilor Omului, cu pactele i cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. (2).Dac exist neconcordan a între pactele tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte i legile ei interne, prioritate au reglement rile interna ionale. <i>Răspunsul este pozitiv, însă aceasta se asigură indirect, prin articolele 4(1) și 19 (1)</i></p>

<p>Prevede oare Constituția sau Legea de bază protecția drepturilor indivizilor contra discriminării în baza criteriilor precum “rasa”, culoare, limbă religie, cetățenie și origine etnică sau națională.</p>	<p>Articolul 16 . Egalitatea (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.</p> <p>Articolul 19. Drepturile și îndatoririle cetățenilor străini și ale apatrizilor (1). Cetățenii străini și apatrizii au aceleași drepturi și îndatoriri ca și cetățenii Republicii Moldova</p>
<p>Este oare incompletă lista criteriilor interzise?</p>	<p>În fond este completă, cu excepția culorii pielii.</p>

2.2 Concluzii și recomandări.

I Concluzii

Din conținutul articolelor indicate se poate concluziona că normele de constituționale în fond conțin prevederi antidiscriminatorii însă există multiple lacune în codificarea în modalitatea modernă și exhaustivă a garanțiilor antidiscriminatorii.

Statul nu numai declară drepturile, dar și asigură condițiile favorabile, ca fiecare om să-și cunoască drepturile (art. 23(2)), garantează fiecărui om dreptul la viață și integritate fizică și psihică (art. 24 (1)). Demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic sunt declarate valori supreme și sunt garantate (art. 1 (3)), iar prin art. 20 fiecărei persoane i se garantează accesul liber la justiție împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele ei legitime.

Principiul tratamentului egal al tuturor persoanelor este realizat în normele constituționale, numai că nu în mod direct, ci indirect. În mod direct se asigură egalitatea cetățenilor prin art. 16 (1) și (2), iar egalitatea tuturor celorlalte persoane-în baza aceluiași articol 16, dar prin art. 19 (1) și art. 4 (1) și (2), cu excepția prevăzută la alin (6) al art. 41 care stipulează că Activitatea partidelor constituite din cetățeni străini este interzisă. Unele excepții pentru cetățenii străini și apatrizi sunt prevăzute în articolele 7 (2), 19, 20 și 29 ale Legii „Cu privire la statutul juridic al cetățenilor străini și apatrizilor pe teritoriul Republicii Moldova, precum și prin unele norme ale altor acte normative

II Recomandări

În art. 16 (2) ar trebui introdus criteriul de culoare, orientarea sexuală.

La finele alin (1) al art. 19 al Constituției se propune de adăugat următoarea frază: „Într-o excepție prevăzută în legi concrete nu constituie o discriminare.”

3. Dreptul penal

3.1 Infracțiuni cu caracter rasist sau xenofob:

1.a) Prevederile existente	
Definește legislația penală infracțiunile de natură rasistă sau xenofobă ca infracțiuni specifice?	<p>CODUL PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA</p> <p>PARTEA GENERAL</p> <p>Capitolul I Codul penal și principiile aplicării lui. Articolul 4. Principiul umanismului Întreaga reglementare juridică are menirea să apară în mod prioritar, persoana ca valoare supremă a societății, drepturile și libertățile acesteia. Legea penală nu urmărește scopul de a cauza suferințe fizice sau de a leza demnitatea omului. Nimeni nu poate fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.</p> <p>Articolul 5. Principiul democratismului Persoanele care au săvârșit infracțiuni sunt egale în fața legii și sunt supuse răspunderii penale fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.</p> <p>2) Apărarea drepturilor și intereselor unei persoane nu poate fi realizată prin încălcarea drepturilor și intereselor altei persoane sau a unei colectivități.</p> <p>PARTEA SPECIAL</p> <p>Capitolul I Infracțiuni contra păcii și securității omenirii, infracțiuni de război. Articolul 135. Genocidul Săvârșirea, în scopul de a nimici în totalitate sau în parte un grup național, etnic, rasial sau religios, a vreuneia din următoarele fapte: Omorârea membrilor acestui grup; Atingerea gravă a integrității fizice sau mintale a membrilor grupului; Luarea de măsuri pentru scăderea natalității în sânul grupului; Traficul copiilor ce aparțin de grupul respectiv; Supunerea intenționată a grupului la condiții de existență care conduc la exterminarea lui fizic total sau parțial. Se pedepsește cu închisoare de la 16 la 25 de ani sau cu detențiune pe viață.</p> <p><i>Capitolul V</i> Infracțiuni contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor. Articolul 176 . Încălcarea egalității în drepturi a cetățenilor. Încălcarea drepturilor și libertăților, garantate prin Constituție și prin alte legi, în dependență de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație: Săvârșit de o persoană cu funcții de răspundere: soldat cu daune în proporții considerabile,- se pedepsește cu amendă de la 300 la 600 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani. Articolul 180. Încălcarea intenționată a legislației privind accesul la</p>

	<p>informație. Încălcare intenționată de către o persoană cu funcție de răspundere a procedurii legale de asigurare și de realizare a dreptului de acces la informație, încălcare ce a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanei care a solicitat informații referitoare la ocrotirea sănătății populației, la securitatea publică, la protecția mediului, se pedepsește cu încălcare pe un termen de până la 3 ani sau cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la <u>5 ani</u>.</p> <p>Capitolul XVII Infrațiuni contra autorităților publice și a securității de Stat. Articolul 346 Acțiunile intenționate îndreptate spre ațâțarea vrajbei sau dezbinării naționale, rasiale sau religioase. Acțiunile intenționate, inclusiv prin intermediul mass-media, scrise și electronice, îndreptate spre ațâțarea vrajbei sau dezbinării naționale, rasiale sau religioase, spre înjosirea onoarei și demnității naționale, precum și limitarea direct sau indirect, a drepturilor ori stabilirea de avantaje directe sau indirecte, cetățenilor în funcție de apartenența lor națională, rasială sau religioasă. Se pedepsește cu amendă în mrimi de până la 250 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani.</p>
<p>Dacă da, atunci care acțiuni sunt definite astfel (acțiuni de violență fizică, amenințări, insulte verbale ,pagube materiale etc)</p>	<p>a)Acțiuni de violență fizică Articolul 135 Genocidul. (conținutul articolului a se vedea mai sus)</p> <p>b)Amenințări și insulte verbale: Articolul 346. Acțiunile intenționate îndreptate spre ațâțarea vrajbei sau dezbinării naționale, rasiale sau religioase.</p> <p>c)Alte acțiuni : Articolul 176. Încălcare egalității în drepturi a cetățenilor ; Articolul 180. Încălcare intenționată a legislației privind accesul la informație. Răspunderea prevăzută la articolele 180 și 346 cere săvârșirea intenționată a acțiunilor, pe când răspunderea prevăzută la art. 135 și 176 se aplică indiferent de forma vinovăției.</p>
<p>Prevede legislația penală în mod special ca motivele rasiste sau xenofobe ale infractorului să fie luate în considerare de către curte ca factor agravant?</p>	<p>Da, aceste circumstanțe se prevăd în următoarele articole: Articolul 77. Circumstanțele agravante la stabilirea pedepsei se consideră circumstanțe agravante: f) d) săvârșirea infracțiunii din motive de discriminare sau ură socială, națională, rasială sau religioasă ; Articolul 145. Omorul intenționat Omorul săvârșit: f) j) din discriminare sau ură socială, națională, rasială sau religioasă . Articolul 151. Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății. Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau sănătății, care este periculoasă pentru viață ori care a provocat pierderea vederii, auzului, graiului sau a unui alt organ ori încetarea funcționării acestuia, o boală psihică sau o altă vătămare a sănătății, însoțită de pierderea stabilă a cel puțin o treime din capacitatea de muncă, ori care a condus la întreruperea sarcinii sau la disfigurare iremediabilă a feței și /sau a regiunilor adiacente, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani. Aceeași acțiune săvârșită: f) i) Din motive de discriminare sau ură socială, națională, rasistă sau religioasă , se pedepsește cu închisoare de la 6 la 12 ani. Articolul 152. Vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății.</p>

	<p>(1) V t marea inten ionat medie a integrit ii corporale sau s n t ii, care nu este periculoas pentru via i nu a provocat urm rile prev zute la art.151, dar care a fost urmat fie de dereglarea îndelungat a s n t ii, fie de o pierdere considerabil i stabil a mai pu in de o treime din capacitatea de munc , se pedepse te cu arest de pân la 6 luni sau cu închisoare de pân la 4 ani.</p> <p>Acceași acțiune săvârșită: í j) din motive de du m nie sau ur social , na ional , rasist sau religioas í se pedepse te cu închisoare de la 3 la 7 ani.</p>
Există careva planuri pentru a dezvolta noi legislații în acest domeniu? Dacă da, atunci la ce stadiu este lucrul și care sînt subiectele discuției?	<p>Da, se afl la etapa de elaborare proiectul Codului de procedur penal . Este preconizat adoptarea lui de c tre Parlament pân la 1 ianuarie 2003.</p> <p>Cele mai importante subiecte ale discu iilor sunt: locul, rolul i func iile procurorului în procesul penal.</p>
Altă informație relevantă.	Nu dispunem.
1. b) Implementarea prevederilor existente	Gradul implement rii în practic nu poate fi determinat.
Informații privind implementarea prevederilor existente (numărul de plângeri și acuzații, cercetări efectuate, dosare care au fost prezente curții, rezultatele cazurilor, tipuri de pedepse aplicate)	<p>Structura eviden ei statistice juridice nu prevede eviden ierea infrac iunilor cu caracter de discriminare. În urma verific rii registrelor de la sec iile de poli ie nu au fost depistate nici un caz înregistrat care ar avea la baz motive de rasism sau xenofobie.</p> <p>Ar trebui restructurate sistemele de înregistrare la sec iile de poli ie i de eviden statistic a practicii judiciare, prev zându-se în ele eviden a separat a cazurilor ce au la baz motive rasiste xenofobe sau de discriminare i în general, careva lez ri careva lez ri ale drepturilor omului.</p>

3.2 Organizațiile rasiste

1. a) Prevederile existente	
Declară oare legislația penală că fiind ilegale și interzice organizațiile, activitățile organizate și toate celelalte activități de propagandă care promovează și provoacă discriminare rasială ?	<p>Nu, dar conform art. 4 din Legea Republicii Moldova “Cu privire la asociațiile obștești” nr. 837 din 17. 05. 1996 (Monitorul Oficial al republicii Moldova nr. 6/54 din 23.01. 1997)ö Nu se admite constituirea i desf urarea activit ii asocia iilor ob te ti care î i propun drept scop sau î i aleg drept mod de ac iune schimbarea prin violen a regimului constitu ional, subminarea integrit ii regimului constitu ional, subminarea integrit ii teritoriale a republicii Moldova, propaganda r zboiului, violen ei i a cruzimii, a â area urii sociale, rasiale, na ionale sau religioase, alte fapte posibile de pedeaps în conformitate cu legisla ia. Stipulara în statutul asocia iei ob te ti a clauzelor privind ap rarea principiilor echit ii sociale nu poate fi considerat drept a â are a urii sociale.</p> <p>Se interzice constituirea asocia iilor ob te ti paramilitare i a forma iunilor armate.</p> <p>Se interzice constituirea i desf urarea activit ii asocia iilor ob te ti care atenteaz la drepturile i interesele legitime ale cet enilor, la s n tatea i la morala public .</p>
Este oare definită participarea în așa organizații sau activități ca infracțiune? (aceasta cuprinde așa activități ca	<p>Nu, dar în scopuri preventive ar trebui prev zute i în Codul penal. Acesta ar mai contribui i la combaterea în mod sistematic a fenomenelor în cauz .</p>

<p>participarea în calitate de membru, participarea la întruniri publice, îndeplinirea acțiunilor, încurajarea sau conducerea unor acțiuni, etc)</p>	
<p>Este oare crearea sau organizarea organizației rasiste o infracțiune?</p>	<p>Nu, dar conform art. 4 din Legea cu privire la asociațiile obștești nr. 837 din 17.05.1996 ele nu pot fi doar constituite, înregistrate și nu și pot desfășura activități oficiale. Însă aceasta rămâne doar o declarație. Aceasta însă nu împiedică constituirea și desfășurarea activităților acestor organizații în mod ilegal. Declararea acestor acțiuni de către Codul penal drept infracțiuni ar exclude crearea sau organizarea organizațiilor rasiste atât în mod legal, cât și ilegal, prevăzând pentru ultimul caz unele sancțiuni penale. Într-o anumită măsură ar combate aceste acțiuni art. 282 al Codului penal al Republicii Moldova.</p>
<p>Este oare infracțiune susținerea organizației rasiste?</p>	<p>Nu.</p>
<p>Se răsfrâng oare prevederile legale referitoare la organizațiile rasiste asupra partidelor politice? dacă da, atunci sunt oare stipulate condiții restrictive pentru a evita abuzul prevederilor acestea în sfera politică?</p>	<p>În Codul penal nu, dar se prevede în: Legea privind partidele și alte organizații social-politice nr.718 din 17.09.1991 (Monitorul Oficial al R.M. nr. 11-12 din 30.12.1991). Articolul 4. Bazele activității partidelor și a altor organizații social-politice. Se interzice crearea și activitatea partidelor și altor organizații social-politice paramilitare, a partidelor și a altor organizații social-politice care militează împotriva pluralismului politic, principiilor statului de drept și propune drept scop răsturnarea sau schimbarea prin violență, prin alte metode anticonstituționale a orânduirii de stat, subminarea suveranității și integrității teritoriale a republicii Moldova, care propagă războiul, a haide discordie și vrăjdie social interetnică și religioasă, metode autoritare și totalitare de conducere, atentează la drepturile fundamentale ale omului, desfășoară alte activități care contravin orânduirii constituționale ale Republicii Moldova și sunt incompatibile cu normele generale recunoscute ale dreptului internațional.</p>
<p>În cea ce privește acțiunile de propagandă sunt clasificate drept infracțiuni următoarele acțiuni: difuzarea, producerea, păstrarea și exportarea cu scopul difuzării?</p>	<p>Da, articolul 346 Codul penal. Doar oștendnurile publice prin mass-media, scrise și electronice, oșdar ar trebui prevăzute și producerea, păstrarea și exportarea în scopul difuzării.</p>
<p>Cuprind oare infracțiuni de propagandă rasistă sfera media pentru difuzare, așa ca Internetul și muzica?</p>	<p>Da, articolul 346 Codul Penal, dar în special despre muzică nu se specifică. Muzica (textul și efectele melodice) ar putea fi calificate ca oștendnuri publice oșdac ele se interpretează în mod public.</p>
<p>Includ oare infracțiuni de propagandă rasistă folosirea simbolurilor a organizațiilor rasiste?</p>	<p>Nu, dar ar trebui să fie prevăzute în legislație în scop preventiv.</p>
<p>Sunt oare organizațiile rasiste armate, paramilitare sau care folosesc violența definite separat? Sânt oare acțiunile ilegale ce sânt</p>	<p>Articolul 282 Codul Penal. Organizarea unei formațiuni paramilitare ilegale sau participarea la ea. Organizarea sau conducerea unei formațiuni paramilitare neprevăzute de legislația Republicii Moldova, precum și participarea la o astfel de formațiune Se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 10 ani.</p>

legate de astfel de organizații pasibile de pedepse înalte?	Persoana care, în mod benevol, s-a retras dintr-o forma iune paramilitar ilegal i a predat arma se libereaz de r spunderea penal dac ac iunile ei nu con in o alt componen de infrac iune. Articolul 4 (2) al Legii cu privire la asocia iile ob te ti (a se vedea mai sus).
Prevede oare legislația în acest domeniu careva pedepse speciale pe lângă privațiune de libertate și amendă (așa ca interzicerea temporară de a ocupa o funcție publică, dizolvarea organizației, confiscarea proprietății)?	Da, articolul 176, 180 ale Codului Penal (a se vedea con inutul articolului mai sus)
Există careva planuri pentru a dezvoltat noi legislații în acest domeniu? Dacă da, atunci la ce stadiu sânt lucrările și care sânt subiectele discuțiilor?	Nu exist .
Altă informație relevantă.	Nu avem.
1. b) Implementarea prevederilor existente	Gradul implement rii nu îl putem determina.
Informații privind implementarea prevederilor existente (numărul de plângeri și acuzații, cercetări efectuate, dosare au fost prezente curții, rezultatele cazurilor, tipuri de pedepse aplicate.)	Structura eviden ei statistice nu prevede eviden a acestor categorii de infrac iuni.
Dificultăți în implementare (incluzând probleme care apar la nivelul poliției, procuraturii și judecătii)	Dificult i în implementare în fond nu exist , dar consultarea registrelor la poli ie nu ne-a ajutat s depist m asemenea categorii de fapte licite.

3.3 Infracțiuni privind exprimări de natură rasistă sau xenofoba

1. a) Prevederile existente	
Interzice legislația penală exprimarea care stârnește ura, discriminarea sau violența contra grupurilor rasiale, etnice, naționale sau religioase sau contra membrilor lor din motivul că ei fac parte din astfel de grupă?	Da, “îndemnurile publice” (art.346 CP)
Prevede oare legislația penală ca infracțiune insultă sau defăimarea pe motiv de rasă?	Da, articolul 346 CP oînjosirea onoarei i demnit ii na ionaleö
Cuprind oare prevederile în acest domeniu exprimarea ideilor de natură rasistă, xenofobă sau-semită, incluzând ideile ce se bazează pe superioritatea rasială sau ură?	Articolul 346 CP doar öf îndemnurile publiceí ö
Sunt oare specificate și alte crime cu privire la exprimări (așa ca negaționism și revizionism)?	Nu.

<p>Asupra căror metode de exprimări se extind așa prevederi? Sunt oare incluse exprimarea orală, scrisă și audio-vizuală? Sunt oare incluse și alte forme de exprimare așa ca metoda electronică?</p>	<p>Relativ la “negaționism și revizionism” nu se prevede.</p>
<p>Ce acțiuni sunt acoperite de prevederile menționate? Sunt oare acoperite răspândirea, producerea, păstrarea, importarea și exportarea cu scopul de a răspândi?</p>	<p>Articolul 346 CP – Acțiunile intenționate privind îndemnurile publice. Restul nu se supune calificărilor de infracțiune penală. Asemenea acțiuni, conform Codului cu privire la contravențiile administrative, se califică drept contravenții administrative. De exemplu, conform articolului 171⁵, confecționarea, importarea, difuzarea, demonstrarea a cinea- și videofilmelor sau a altor lucrări ce propagă cultul violenței și al cruzimii, atrag după sine aplicarea unei amenzi cetățenilor de la zece la douăzeci de salarii minime și persoanelor cu funcții de răspundere până la cincizeci salarii minime, cu confiscarea lucrurilor și a mijloacelor pentru confecționarea și demonstrarea lor.</p>
<p>Unde este situată linia între exprimarea în public și privată. Conține oare legislația astfel de domenii ca expresiile făcute public în cadrul întreprinderilor, discuțiile în internet, muzică etc.</p>	<p>Doar “îndemnuri publice” Alte forme de exprimări nu se prevăd (art-346 Cod Penal)</p>
<p>Există careva planuri pentru a dezvolta noi legislații în acest domeniu? Dacă da, atunci la ce stadiu sunt lucrările și care sunt subiectele discuțiilor?</p>	<p>Nu.</p>
<p>Altă informație relevantă</p>	<p>Nu avem.</p>
<p>1. b) Implementarea prevederilor existente</p>	<p>Gradul implementării în practică a prevederilor existente în Codul penal nu-l putem determina, dar prevederile existente își exercită doar funcția sa educativă și preventivă.</p>
<p>Informații privind implementarea prevederilor existente (numărul de plângeri și acuzații, cercetări efectuate, dosare care au fost prezente curții, rezultatele cazurilor, tipuri de pedepse aplicate.)</p>	<p>Structura evidenței statistice nu prevede evidența acestor categorii de infracțiuni.</p>
<p>Dificultăți în implementare (incluzând probleme care apar la nivelul poliției, procuraturii și judecății).</p>	<p>Dificultăți în implementare nu există, dar ar trebui mai calitativ instrucți colaboratorii acestor sisteme în privința ocrotirii drepturilor omului (și în procesul de formare, și în procesul de reciclare a cadrelor din aceste organe).</p>

3.4 Concluzii și recomandări

1) Infrațiuni cu caracter rasist sau xenofob:

Concluzii.

Legislația penală definește unele infracțiuni de natură rasială și xenofobă, însă ele nu sunt întrunite într-o categorie specială, ci se reduc la:

infracțiuni contra pacii, securității omeniilor, infracțiuni de război;

infracțiuni contra drepturilor politice, de muncă, și altor drepturi constituționale ale cetățenilor;

infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat.

Motivele rasiste sau xenofobe sunt calificate drept circumstanțe agravante la săvârșirea infracțiunilor.

Legislația penală califică drept infracțiuni:

acțiunile violente de natură rasistă sau xenofobă;

amenințările și insultele verbale de aceeași natură rasistă în public sub diferite forme;

alte acțiuni de aceeași natură.

Pentru unele acțiuni legislația prevede săvârșirea intenționată a acestor acțiuni pentru altele indiferent de forma vinovăției.

Legislația penală nu întrunește infracțiunile de natură rasistă sau xenofobă într-o singură categorie specială de infracțiuni.

Structura evidenței statistice nu prevede evidența infracțiunilor rasiste sau xenofobe ca categorie aparte de infracțiuni.

Dacă infracțiunile de natură rasistă sau xenofobă ar fi separate în Codul penal ca categorie specifică de infracțiuni, acesta ar aduce și la modificarea structurii evidenței statistice a practicii judiciare în vederea evidenței acestei categorii de infracțiuni.

II Propuneri

A înțrini infracțiunile de natură rasistă și xenofobă sub o categorie specială aparte de infracțiuni în Codul penal al Republicii Moldova.

De a modifica structura evidenței statistice a practicii judiciare în vederea indicării aparte a categoriei de infracțiuni de natură rasistă și xenofobă, în general, îndreptate asupra lezării drepturilor omului.

În registrele de evidență a infracțiunilor de la poliție și procuratură trebuie de prevăzută o rubrică aparte de evidență a delictelor de natură rasistă sau xenofobă.

La definirea infracțiunilor de natură rasistă și xenofobă este necesar de înțut cont de definirea acestora în actele internaționale și în practica Curții Europene precum și de recomandarea de politică generală nr.7 asupra legislației naționale privind lupta contra rasismului și discriminării rasiale, adoptată la cea de a 29-a reuniune din 10-13 decembrie 2002.

Organizațiile rasiale

I- Concluzii

Legislația penală nu declară ilegalitatea și interzicerea organizațiilor care se ocupă cu propaganda și promovarea discriminării rasiale.

Interzicerea constituirii și înregistrării unor asemenea organizații este prevăzută de Legea cu privire la organizațiile obștești (art.4). Ele însă pot fi organizate și în mod ilegal, dar legislația penală direct nu le interzice.

Legislația penală nu definește și nu declară drept infracțiune a acțiunilor ca: participarea în calitate de membru, participarea la întruniri publice, îndeplinirea celor sarcini, încurajarea sau dirijarea unor activități ale organizațiilor ce provoacă sau promovează discriminarea rasistă sau xenofobă.

Legislația penală nu declară drept infracțiune nici organizarea, nici susținerea organizațiilor rasiste, cu excepția Legii cu privire la organizațiile obștești (art. 4)

Legislația penală declară drept infracțiuni a acțiunilor ca:

- îndemnurile publice prin mas-media, scrise și electronice.

Legislația penală nu declară drept infracțiuni a acțiunilor ca:

producerea, păstrarea și exportarea cu scopul difuzării a materialelor rasiste sau xenofobe;

interpretarea în public a operelor muzicale, conținutul celor (cuvintele și efectele melodice) este de natură rasistă sau xenofobă.

propaganda rasistă prin folosirea simbolurilor organizațiilor rasiste.

sunt definite separate drept infracțiuni organizarea sau conducerea unei formațiuni paramilitare

neprevăzute de legislația Republicii Moldova, precum și participarea la astfel de formațiuni (art. 282 al CP).

Legislația penală, pe lângă priverirea de libertate sau amendă, prevede și pedeapsa ca: priverirea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 până la 5 ani (art. 176, art. 180, Codul Penal), pe când dizolvarea organizației sau confiscarea,

II- Propuneri

A se declara prin normele Codului Penal ilegalitatea și a se interzice constituirea organizațiilor care se ocupă cu propaganda și promovarea discriminării rasiale;

Ar trebui definite și declarate drept infracțiuni și acestea ca:

participarea în calitate de membru,

participarea la întruniri publice,

îndeplinirea celorlalte sarcini,

încurajarea sau dirijarea unor activități ale organizațiilor care propagă sau promovează discriminarea rasistă sau xenofobă.

Ar trebui declarate infracțiuni: organizarea sau susținerea organizațiilor rasiste.

Ar trebui declarate drept infracțiuni și acestea ca:

producerea, prestarea și exportarea cu scopul difuzării a materialelor rasiste sau xenofobe;

interpretarea în public a operelor muzicale, conținutul cărora (cuvintele sau efectele melodice) este de natură rasistă sau xenofobă;

propaganda rasistă sau xenofobă prin folosirea simbolurilor organizațiilor rasiste.

Ar trebui prevăzute în calitate de sancțiuni ca dizolvarea forțată a organizațiilor rasiste și confiscarea proprietății acestora.

Ar trebui restructurate formularele de evidență statistică a infracțiunilor și a practicii judiciare, prevăzând în ele categorii de infracțiuni rasiste sau xenofobe.

Infracțiuni privind exprimări de natură rasistă sau xenofobă.

I- Concluzii

Din exprimări de natură rasistă sau xenofobă legislația penală prevede doar ôndemnurile publice (art. 346 C.P.)

Același articol (346 C.P.) prevede ca infracțiune înjosirea onoarei și demnității pe motive de rasă și apartenență națională.

Legislația penală nu prevede drept crime specifice relativ la exprimări și acestea: negaționism sau revizionism.

Legislația penală nu declară drept infracțiuni și acestea ca: producerea, prestarea, importarea și exportarea materialelor de natură rasistă cu scopul de a le răspândi.

Asemenea acțiuni sunt calificate drept contravenții administrative (art.171 /5 al CCA)

Gradul implementării este imposibil de determinat, dat fiind că structura formularelor de evidență statistică nu prevede evidența infracțiunilor cu caracter rasist sau xenofob.

II-Propuneri.

Ar trebui prevăzute în Codul penal ca crime și exprimări cu caracter rasist ca: negaționism sau revizionism.

Ar trebui definite și calificate în Codul Penal drept infracțiuni și acestea ca: producerea, prestarea, importarea sau exportarea materialelor de natură rasistă cu scopul de a le răspândi.

Ar trebui completate formularele de evidență statistică a infracțiunilor cu rubrica: ôInfracțiuni de natură rasistă sau xenofobă.

La definirea și delimitarea tuturor infracțiunilor relative la exprimări ar trebui să se țină cont de punctele 18-23 ale Recomandării de politică generală nr. 7 a ECRI-ului.

4. Discriminare

4.1 Prevederile existente

Interzice oare legislația penală discriminarea rasială intenționată directă și indirectă?	Da, art. 346 CP
Cum este definită discriminarea rasială directă și indirectă în conformitate cu legislația penală?	La articolul 346 este doar prevăzut discriminarea direct sau indirect a drepturilor ori stabilirea avantajelor directe sau indirecte, pe motive de apartenență națională, rasială sau religioasă, dar nu se definește și nu se dau criteriile de delimitare a acestor noțiuni.
Ce motive sînt enumerate în lista motivelor interzise de discriminare (rasă, culoare, limbă, religie, cetățenie, origine etnică sau națională?)	Sunt toate din cele indicate în întrebare.
Este clar prevăzut că interzicerea discriminării nu împiedică menținerea sau adoptarea măsurilor speciale menite să promoveze egalitatea completă a persoanelor caracterizate după unul sau câteva semne din lista motivelor interzise.	Da, pentru a clasifica drept infracțiune este destul unul din criteriile interzise.
Ce domenii sunt acoperite de o astfel de legislație (angajarea în muncă, educație, spațiu locativ, sănătate, accesul la serviciile publice și locuri publice etc.)	<p>CODUL MUNCII Adoptat la 25.05.1973, cu modificările și completările la data de 25 august 2002 Capitolul I Dispoziții generale Articolul 17. Garanțiile la angajarea la lucru Refuzul neîntemeiat de a angaja la lucru este interzis. Nici o limitare directă sau indirectă a drepturilor sau stabilirea unor avantaje directe sau indirecte la angajarea la lucru pe temeiul sexului, rasei, naționalității, limbii, originii sociale, stării materiale, domiciliului, atitudinii față de religie, convingerilor, apartenenței la asociațiile obștești, precum și pe temeiul altor circumstanțe, ce nu în decalitate de calitățile de lucru ale salariaților, nu se admite.</p> <p>Diferențierile, excluderile, preferințele și limitările la angajarea la lucru, ce sunt determinate de cerințele specifice genului de activitate dat sau condițiile de grijă deosebită a statului față de persoanele care au nevoie de apărare socială și juridică sporită, nu sunt considerate discriminare.</p> <p>Articolul 85. Retribuirea muncii În legătură cu stabilirea retribuției muncii nu se admite discriminare pe temeiul sexului, vârstei, rasei, naționalității, stării materiale, atitudinii față de religie, convingerilor.</p> <p>Legea învățământului nr.547-XIII din 21 iulie 1995 (Monitorul Oficial al R.M. 1995, nr.62-63, art. 692)</p>

<p>Capitolul I Dispozi ii generale Articolul 4. Principiile învățământului (2) Politica educațională a statului se întemeiază pe principiile umanitarizării, accesibilității, adaptivității, creativității și diversității. Învățământul este democratic și umanist, deschis și flexibil, formativ-dezvoltativ și se bazează pe valorile culturii naționale și universale. (3) Învățământul de stat este laic, refractor la discriminare ideologică - partinică, politică rasială, națională. Elevii și studenții pot frecventa cursul facultativ ce abordează problemele educației moral-religioase.</p> <p>Articolul 6. Dreptul la învățământ (1) Dreptul la învățământ este garantat, indiferent de naționalitate, sex, rasă, vârstă, de origine și starea socială, de apartenență politică sau religioasă, de antecedente penale. (2) Statul asigură șanse egale de acces în instituțiile de stat de învățământ liceal, profesional și superior, în funcție de aptitudini și capacități.</p> <p>Articolul 8. Limba de predare (1) Statul asigură, conform Constituției și articolelor 18,19 și 20 din Legea cu privire la funcționarea limbilor pe teritoriul Republicii Moldova, dreptul de a alege limba de educare și instituire la toate nivelurile și treptele de învățământ. (2) Dreptul cetățenilor la educație și instituire în limba maternă se asigură prin crearea numărului necesar de învățământ, clase, grupe precum și a condițiilor de funcționare a acestora.</p> <p>CODUL CU PRIVIRE LA LOCUINȚE.</p> <p>Articolul 10. Dreptul la spațiul locativ Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a primi, în modul stabilit, o încăpere de locuit în casele fondului obțesc sau de stat de locuințe ori în casele cooperativelor de construire a locuințelor. Încăperile de locuit în casele fondului obțesc și de stat de locuințe, precum și în casele cooperativelor de construire a locuințelor se pun la dispoziția cetățenilor pentru folosință fr termen. Cetățenii sunt în drept să aibă în proprietate privată o casă de locuit (o parte de casă) în conformitate cu legislația Republicii Moldova. Nimeni nu poate fi evacuat din încăperea de locuit, decât numai în termenul și în modul prevăzut de lege. Nu se admite exercitarea drepturilor de folosință a locuințelor contrar destinației lor sau prin încălcarea drepturilor altor cetățeni, precum și a drepturilor unor organizații de stat sau obștești.</p> <p>Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28.03.1995 (Monitorul Oficial al republicii Moldova nr. 34/373 din 22.06. 1995) Articolul 17. Dreptul la asigurarea sănătății. (1) Locuitorii republicii au dreptul la asigurarea sănătății, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex, apartenență socială și religie. (2) Acest drept este asigurat prin prestarea fondului genetic al nației, prin crearea de condiții de viață și muncă, prin garantarea unei asistențe medicale calificate acordate în conformitate cu exigențele medicinei moderne, precum și prin apărarea juridică a dreptului la asistență sănătății și la apărarea prejudiciului cauzat sănătății.</p> <p>Legea Culturii-nr. 413-XIV din 27.05.1999(Monitorul Oficial al R.M, nr.83-86/401 din 05.08.1999) Articolul 11. Dreptul la activitate culturală</p>

	<p>(1) Activitatea culturală constituie un drept inalienabil al fiecăruia, indiferent de apartenență națională și origine socială, de limbă, sex, convingeri politice, religioase și altă natură, de domiciliu, situație materială, studii, profesie și de alte circumstanțe.</p> <p>(2) Drepturile omului în domeniul activității culturale sunt prioritare și nu pot fi limitate de către stat sau organismele nestatale.</p> <p>(3) Omul de creație profesionalist și neprofesionalist sunt egali în ceea ce privește dreptul de autor și drepturile conexe, dreptul la proprietate intelectuală, dreptul de a dispune liber rezultatele muncii sale, dreptul la asistență din partea statului.</p> <p>Articolul 13. Dreptul la identitate culturală.</p> <p>Orice persoană are dreptul la protecție din partea statului a identității sale culturale.</p> <p>CONSTITUȚIA Republicii Moldova</p> <p>Articolul 39. Dreptul la administrare</p> <p>(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.</p> <p>Oricărui cetățean îi se asigură potrivit legii, accesul la funcție publică.</p> <p>CODUL ELECTORAL al Republicii Moldova</p> <p>Articolul 3 Dreptul de a alege și a fi ales.</p> <p>Cetățenii Republicii Moldova pot alege și pot fi aleși fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.</p> <p>Legea serviciului public nr. 443-XIII din 4.05.1995 (Monitorul Oficial al republicii Moldova nr. 61/681 din 02.11.1995.)</p> <p>Articolul 13. Dreptul la încadrare la serviciul public.</p> <p>(1) Dreptul de a se încadra în serviciul public îl au cetățenii Republicii Moldova, indiferent de rasă, naționalitate, sex, confesiune, care domiciliază permanent în republică, posedă studiile corespunzătoare și sunt apte din punct de vedere medical pentru exercitarea funcției, conform certificatului medical de sănătate, și nu li se aplică restricțiile prevăzute la art. 11.</p> <p>(2) Persoana care se angajează în serviciul public trebuie să cunoască limba moldovenească în limitele prevăzute de legislația privind funcționarea limbilor pe teritoriul Republicii Moldova.</p>
<p>Se aplică oare legislația în acest domeniu tuturor organelor publice, precum și persoanelor private?</p> <p>Sunt oare toate funcțiile tuturor autorităților publice acoperite de legislație?</p> <p>Dacă nu, care funcții sînt excluse?</p>	<p>Da, dar numai pentru cetățenii țării. Persoanele care nu au cetățenie nu au dreptul.</p> <p>Da.</p>
<p>Sunt oare careva acte de discriminare definite separate (astfel ca persecuție/răzbunare, segregare)?</p>	<p>Nu.</p>
<p>Prevede oare legislația posibilitatea căroira proceduri provizorii, aplicate în mod rapid, valabil pentru victimele respective în acele situații când</p>	<p>Nu.</p>

<p>consecințele imediate pentru actele de discriminare respective sînt îndeosebi serioase?</p>	
<p>Ce persoane sînt împuternicite legal de a depune plângeri privind discriminarea? Sunt oare asociațiile, organizațiile, sindicatele sau alte entități juridice, legitim împuternicite, în corespundere cu legislația non discriminatorie, de a depune plângeri privind discriminarea rasială?</p>	<p>Atît persoanele fizice, cît și cele juridice.</p> <p>CODUL PENAL al Republicii Moldova</p> <p>Articolul 8. Înfptuirea justiției pe baza egalității cetăenilor în fața legii și a judecării.</p> <p>La înfptuirea justiției în cauzele penale, toți cetăenii sunt egali în fața legii și a judecării, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie apartenență politică, avere, origine socială, de gen și caracterul ocupației, domiciliu sau cetățenie, precum și de alte împrejurări.</p> <p>CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ al Republicii Moldova</p> <p>Articolul 90. Temeiurile și motivele pornirii procesului penal.</p> <p>Temeiurile și motivele pornirii procesului penal sunt:</p> <p>Declarații sau scrisori emise de la cetățeni;</p> <p>Sesizările din partea organizațiilor sindicale și altor organizații obștești.</p> <p>Articolul 238. Drepturile comitetului sindicale al întreprinderii, instituției organizației.</p> <p>Comitetul sindical al întreprinderii, instituției, organizației are dreptul: Să adreseze, la rugămintea salariilor și din inițiativă proprie, în instanța judecătorească cereri pentru apărarea drepturilor de muncă ale salariilor.</p>
<p>Urmează oare ca plângerile depuse de astfel de entități juridice să fie bazate pe tratamentul de victimă concretă?</p>	<p>Da.</p>
<p>Cînd plângerile sunt bazate pe tratamentul de victimă, este necesar pentru astfel de entitate juridică să obțină acordul victimei?</p>	<p>Nu.</p>
<p>Prevede oare legislația ca cazurile de discriminare să fie examinate exofficio?</p>	<p>Nu.</p>
<p>Este oare ajutorul juridic gratuit accesibil așa numitor victime de discriminare în cazul în care acestea duc lipsa de finanțe?</p>	<p>CODUL MUNCII al Republicii Moldova</p> <p>Articolul 222. Scutirea salariilor, care se adresează instanței de judecată pentru soluționarea litigiilor de muncă, de plata cheltuielilor de judecată.</p> <p>Salariile, care se adresează instanțelor de judecată cu acțiunile decurg din raporturi de muncă, sînt scutiți de plata cheltuielilor de judecată ce urmează să fie făcute venit la stat (taxa de stat și cheltuielilor legate de judecarea pricinii).</p> <p>Legea privind taxa de stat nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 cu modificările și completările până în decembrie 1999 (Monitorul Oficial al R.M. nr. 133-134)</p> <p>Articolul 4. Înlesnirile vizînd taxa de stat.</p> <p>Sînt scutiți de plata taxei de stat în instanțele judecătorești:</p> <p>1) (4) reclamanții în acțiunile de acoperire a daunei pricinuite de</p>

	<p>schilodire sau o alt lezare a s n t ii, precum i de decesul între in torului;</p> <p>í (7) avoca ii parlamentari-pentru cererile privind ap rarea intereselor peti ionarilor ale c ror drepturi i libert i constitu ionale au fost înc lcate;</p> <p>í (9) organiza iile ob te ti ale invalizilor, institu iile acestora, întreprinderile i asocia iile de instruire i produc ie-în toate cazurile;í Plângerile particulare asupra deciziilor juridice nu sunt supuse taxei de stat.</p> <p>Instan a judec toreasc , judec torul, pornind de la situa ia patrimonial a cet eanului, în alte cazuri, sânt în drept de a-l elibera complet sau par ial de plata taxei de stat, iar privitor la persoanele juridice-de a e alona sau a amâna achitarea taxei de stat.</p> <p>Legea “Cu privire la avocatură ” nr.1250 din 19 iulie 2002 (Monitorul oficial al R. M. nr.26-27 din 12.09.2002).</p> <p>Articolul 54. Retribuirea activit ii de avocat.</p> <p>í (3) Statul garanteaz avoca ilor retribuirea integral a asisten ei juridice avoca ilor din oficiu la solicitarea organelor de urm ire penal i a institu iilor judec tore ti;</p> <p>(4) Plata pentru asisten a juridic , acordat de avocat din oficiu la solicitarea organelor de urm ire penal i a instan elor de judecat , se achit de c tre Ministerul justitiei din contul mijloacelor bugetului de stat. În acest caz volumul i modul de remunerare a avocatului de determin de c tre Ministerul justitiei, de comun acord cu Ministerul Finan elor i Consiliul Baroului</p>
<p>Ce remedii sânt valabile în cazul discriminării rasiale? Suplimentar la amenzi și privațiune de libertate, sânt valabile astfel de sancțiuni ca lucrările publice.</p>	<p>Nu.</p>
<p>Există planuri pentru dezvoltarea noii legislații în acest domeniu? Dacă da, atunci la ce stadiu sânt lucrările și care sânt subiectele discuțiilor?</p>	<p>Nu am putut dobândi informa ie.</p>
<p>Altă informație relevantă.</p>	<p>Nu dispunem.</p>
<p>1. b) Implementarea prevederilor existente</p>	<p>Gradul implement rii în practic nu-l putem determina.</p>
<p>Informații privind implementarea prevederilor existente (numărul de plângeri și acuzații, cercetări efectuate, dosare care au fost prezentate curții, rezultatele cazurilor, tipuri de pedepse aplicate.)</p>	<p>În forma ii directe nu avem, dat fiind c structura eviden ei statistice nu prevede eviden a infrac iunilor de discriminare.</p>

4.2 Concluzii

Legisla ia penal interzice discriminarea rasial direct i indirect (art.346 CP), dar nu le define te i nu indic criteriile calificate pentru fiecare din aceste forme de discriminare. Ele nu se definesc nici în alte articole ale codului Penal.

În legislația penală sunt prevăzute toate motivele de discriminare și fiecare din ele luate în parte constituie componenți de infracțiune.

Legislația Republicii Moldova prevede combaterea discriminării rasiste în toate domeniile vieții sociale, anume în așadar domenii importante ca:

angajarea în câmpul muncii,

educației și învățământului,

obținerea spațiului locativ,

ocrotirii sănătății

accesul la serviciile publice și la locurile publice.

În toate aceste domenii se vorbește doar despre cetățeni.

Legislația promovează egalitatea și interzice discriminarea în accesul la exercitarea funcțiilor în organele publice de toate nivelurile, dar numai pentru cetățenii Republicii Moldova.

Accesul la organele publice de toate nivelurile și la locurile publice au toate persoanele.

Legislația în vigoare nu prevede careva proceduri mai rapide pentru soluționarea cauzelor de natură rasistă sau xenofobă.

Atât persoanele fizice, cât și cele juridice sunt împuternicite legal de a depune plângeri privind discriminarea.

În cazurile când o persoană juridică depune plângeri privind discriminarea pentru ocrotirea drepturilor unei victime concrete, petiționarea nu trebuie să fie în acordul victimei.

Suplimentar la privațiunea de libertate și amenzi legislația penală nu prevede așadar măsuri de pedeapsă ca lucrări publice

Planuri concrete în domeniul dezvoltării legislației privind anume discriminarea nu există.

Gradul implementării în practică a prevederilor legislației în practică nu-l putem determina din pricina lipsei unei asemenea evidențe, dar și prevederile existente în legislație și exercitarea funcțiilor educative și preventive în vederea combaterii tuturor formelor de discriminare.

Propuneri.

Ar trebui definite în legislația penală (art.346 CP) noțiunea de discriminare directă și discriminare indirectă și indicate criteriile delimitării acestor infracțiuni, înându-se cont de p. 1 (a,b,c) al

Recomandări de politică generală a ECRI-ului asupra legislației naționale privind lupta cu rasismul și discriminarea rasială, adoptată la cea de a 29 reuniune de la Strasbourg la 10-13 decembrie 2002.

În art.17 din Codul muncii ar trebui definite noțiunile de limitare directă și limitare indirectă, stabilirea unor avantaje directe și stabilirea unor avantaje indirecte relativ la angajarea la lucru.

Legislația ar trebui să folosească termenul discriminare când este vorba de stabilirea egalității în accesul la exercitarea funcțiilor publice și în general, când este vorba de drepturile politice. Când privește drepturile la educație și formațiune, la spațiul locativ, la ocrotirea sănătății, angajarea în câmpul muncii, accesul la locurile publice și alte drepturi general umane, legislația, stabilind egalitatea și interzicând orice discriminare, ar trebui să folosească termenul discriminare.

Legislația penală, suplimentar la privațiunea de libertate și amenzi, ar trebui să prevadă și condamnarea la anumite termene de lucrări publice, fie în localitatea unde infractorul are domiciliu, fie prin deplasarea în alte localități (pe contul beneficiarilor acestor lucrări).

Legislația ar trebui să prevadă o procedură mai rapidă pentru soluționarea cazurilor de natură rasistă și luarea de măsuri juridice eficiente pentru dezbrăcarea tuturor formelor de discriminare rasială.

A se restructura formularele de evidență statistică în sensul propunerilor similare de mai sus.

5. Dreptul civil și administrativ

5.1 Discriminarea

1) a) Prevederile existente	
Sunt oare expuse într-un singur document prevederile dreptului civil și administrativ îndreptate împotriva discriminării rasiale sau sunt risipite prin mai multe legi ale dreptului civil și administrativ?	<p>Legislația civilă și cea administrativă este codificată aparte respectiv în: Codul Civil și Codul Contravențiilor administrative.</p> <p>CODUL CIVIL al Republicii Moldova</p> <p>CARTEA ÎNTĂI</p> <p>Dispoziții generale</p> <p>Titlul 1</p> <p>Dispoziții comune</p> <p>Capitolul 1</p> <p>Legislația civilă</p> <p>Articolul 1. Bazele legislației civile</p> <p>Legislația civilă este întemeiată pe recunoașterea egalității participanților la raporturile reglementate de ea, inviolabilității proprietății, libertății contractuale, inadmisibilității imixiunii în afacerile private, necesității de realizare liberă a drepturilor civile, de garantare a restabilirii persoanei în drepturile în care a fost lezat și de apărare judiciară a lor.</p> <p>Persoanele fizice și juridice sânt libere să stabilească pe baza de contract drepturile și obligațiile lor, orice alte condiții contractuale, dacă acestea nu contravin legii.</p> <p>Drepturile civile pot fi limitate prin lege organică doar în temeiurile prevăzute de Constituția Republicii Moldova.</p> <p>Articolul 17. Noțiunea de persoană fizică</p> <p>Persoana fizică este omul, privit individual, ca titular de drepturi și de obligații civile.</p> <p>Articolul 18. Capacitatea de folosință a persoanei fizice.</p> <p>Capacitatea de a avea drepturi și obligații civile (capacitatea de folosință) se recunoaște în egală măsură tuturor persoanelor fizice.</p> <p>Capacitatea de folosință a persoanei fizice apare în momentul nașterii și încetează odată cu moartea.</p> <p>Dreptul la moștenire a persoanei fizice apare la concepțiune, dacă se naște vie.</p> <p>Articolul 19. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice.</p> <p>Capacitatea de exercițiu este aptitudinea persoanei de a dobândi prin faptă proprie și de a exercita drepturi civile, de a-și asuma personal obligații civile și de a le exercita.</p> <p>Articolul 20. Capacitatea deplină a persoanelor fizice.</p> <p>Capacitatea deplină de exercițiu începe la data când persoana fizică devine major, adică la împlinirea vârstei de 18 ani.</p> <p>Articolul 23 Inadmisibilitatea lipsirii și limitării capacității de folosință și de exercițiu.</p> <p>Capacitatea civilă este recunoscută în egală măsură tuturor persoanelor, indiferent de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, grad de cultură sau de alte criterii similare.</p> <p>Persoana fizică nu poate fi lipsită de capacitatea de folosință.</p>

Nimeni nu poate fi limitat în capacitate de folosință și în capacitate de exercițiu decât în cazul și în modul prevăzut de lege.
Renunțarea totală sau parțială a unei persoane fizice la capacitatea de folosință sau la capacitatea de exercițiu, alte acte juridice îndreptate spre limitarea persoanei în capacitatea de folosință sau de exercițiu sunt nule.

CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ
al Republicii Moldova

Titlul întâi

Dispoziții generale

Capitolul întâi

Dispoziții de bază

Articolul 2. Sarcinile procedurii civile

Sarcinile procedurii civile sânt de a apăra în judecată și a realiza drepturile și libertățile cetățenilor și asociațiilor acestora, interesele întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, precum și de a apăra orânduirea statală și constituțională a Republicii Moldova.

În scopul îndeplinirii acestor sarcini, legislația procedurii civile, stabilește competența instanțelor de judecată, modul de organizare și desfășurare a procesului civil, precum și de executare a hotărârilor judecătorești.

Articolul 4. Accesul liber la justiție.

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor de judecată competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Articolul 5. Pornirea pricinii civile de către instanța de judecată.

Instanța de judecată începe judecarea pricinii civile:

la cererea avocatului parlamentar privind apărarea intereselor petiționarului ale cărui drepturi și libertăți constituționale au fost încălcate;

la cererea persoanei fizice și juridice, care se adresează pentru apărarea unui drept al său ori a unui interes ocrotit prin lege,

la cererea organelor administrației de stat, sindicatelor, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor de stat, unităților militare, a organizațiilor cooperativede asociațiilor lor, a altor organizații obștești sau a cetățenilor în cazurile când, potrivit legii ei se pot adresa instanței de judecată pentru apărarea drepturilor și intereselor lor personale.

În cazurile de intentare a acțiunii se depun cereri de deschidere a unui proces, în cazurile, ce decurg din raporturile juridice administrative, și în cazurile de procedură specială -respectiv: plângeri și cereri.

Articolul 6. Înfăptuirea justiției pe principiul egalității cetățenilor în fața legii și a judecării.

Justiția în procesele civile se îndeplinește numai de către instanțele de judecată pe principiul egalității tuturor cetățenilor în fața legii și a judecării, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială, precum și de alte împrejurări.

Articolul 8. Independența judecătorilor și supunerea lor numai legii.

La îndeplinirea justiției, judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

Judecătorii judecă pricinile în baza legii și în condiții care exclud orice presiune asupra lor.

Mitingurile, demonstrațiile și alte acțiuni desfășurate la o distanță mai mică de 25 de metri de localul în care îndeplinește justiția, dacă au scopul de a exercita presiuni asupra judecătorilor, se califică drept imixtiune în activitatea lor.

În cazul imixtiunii în activitatea judecătorilor și instanțelor de judecată cu scopul de a influența îndeplinirea justiției, judecătorul sau instanța de judecată reacționează în modul prevăzut de lege.

Articolul 9. Limba de procedură și dreptul la interpret.

Procedura juridic se desf oar în limba moldoveneasc . Persoanele care nu posed sau nu vorbesc în limba moldoveneasc au dreptul de a lua cuno tin de toate actele i lucr rile dosarului de a vorbi în instan prin interpret. Procedura juridic se poate efectua i într-o limb acceptabil pentru majoritatea persoanelor care particip la proces. În cazul în care procedura juridic se efectueaz în alt limb documentele procesuale juridice se întocmesc în mod obligatoriu i în limba moldoveneasc .

**Legea contenciosului administrativ
a Republicii Moldova
Nr. 793-XIV din 10.02.200
(Monitorul Oficial al republicii Moldova
nr. 57-58/375 din 18.05.2000)**

Capitolul I

Dispoziții generale

Articolul 1. Scopul contenciosului administrativ.

Contenciosul administrativ ca instituire juridic are drept scop contractarea abuzurilor i exceselor de putere ale autorit ilor publice, ap rarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activit ii autorit ilor publice, asigurarea ordinii de drept.

Orice persoan care se consider v t mat într-un drept al s u, recunoscut de lege, de c tre o autoritate public , printr-un act administrativ sau prin nesolu ionarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instan ei de contencios administrativ competente pentru a ob ine anularea actului, recunoa terea dreptului pretins repararea pagubei ce i-a fost cauzat .

Capitolul II

Obiectul și subiectul acțiunii în contenciosul administrativ

Articolul 3. Obiectul acțiunii în contenciosul administrativ.

Obiectul al ac iunii în contenciosul administrativ actele administrative, cu caracter normativ i individual, prin care este v t mat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unei ter , emise de:

Autorit ile publice i autorit ile asimilate acestora în sensul prezentei legi;

Subdiviziunile autorit ilor publice;

Func ionarii din structurile specificate la lit. a) i b)

Obiect al ac iunii în contenciosul administrativ poate fi i nesolu ionarea în termenul legal a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Articolul 5. Subiecții cu drept de sesizare în contenciosul administrativ.

Subiec ii cu drept de sesizare în contenciosul administrativ sânt:

persoana, inclusiv func ionarul public, militarul, persoana cu statut militar, care se consider v t mat într-un drept al s u, recunoscut de lege, de c tre o autoritate public , printr-un act administrativ sau prin nesolu ionarea în termenul legal a unei cereri-în condi iile art. 14. Al prezentei legi;

prefectul, care atac actele emise de autorit ile publice locale, inclusiv de cele din unitatea teritorial autonom G g uzia i din municipiul Chi in u ó în condi iile Legii privind administrarea public local .

Avocatul parlamentar, care la sesizarea persoanei v t mate într-un drept al s u, atac actele administrative ó în condi iile Legii cu privire la avoca ii parlamentari;

Instan ele de drept comun i cele specializate, în cazul ridic rii excep iei de ilegalitate-în condi iile art. 13. Al prezentei legi.

Articolul 13. Excepția de ilegalitate

Legalitatea unui act administrativ unilateral poate fi cercetat oricând în cadrul

unui proces într-o pricină de drept comun, pe cale de excepție, din oficiu sau la cererea părții interesate.

Încheierea prin care se ridică excepția de ilegalitate în fața instanței de contencios administrativ se întocmește în condițiile Codului de procedură civilă. În cazul în care instanța constată că de actul administrativ depinde soluționarea litigiului în fond, ea sesizează, prin încheiere motivată, instanța de contencios administrativ competent și suspendă cauza.

Instanța de contencios administrativ examinează excepția de ilegalitate în termen de 10 zile, pronunțând hotărârea corespunzătoare.

Hotărârea instanței de contencios administrativ poate fi atacată cu recurs în termen de 5 zile.

Recursul declarat împotriva hotărârii pronunțate asupra excepției de ilegalitate se judecă în termen de 10 zile.

După examinarea excepției de ilegalitate, instanța de contencios administrativ restituie dosarul cu hotărârea sa instanței care a ridicat excepția de ilegalitate.

În cazul în care instanța de contencios administrativ constată ilegalitatea actului administrativ, instanța care a ridicat excepția de ilegalitate soluționează cauza fără a ține cont de acest act administrativ.

Capitolul IV

Procedura examinării acțiunii în contenciosul administrativ

Articolul 14. Cererea prealabilă

Persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 6 luni de la data luării la cunoștință a actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

În cazul în care organul emitent are un organ ierarhic superior, cererea prealabilă poate fi adresată, la alegerea petitorului, fie organului emitent, fie organului ierarhic superior.

Termenul de 6 luni specificat la alin. (1) nu se extinde asupra actului administrativ cu caracter normativ.

CODUL CU PRIVIRE LA CONTRAVENȚIILE ADMINISTRATIVE al Republicii Moldova

TITLUL 1

CAPITOLUL 1

Dispoziții generale

Articolul 1. Sarcinile Codului cu privire la contravențiile administrative.

Codului cu privire la contravențiile administrative are sarcina de a ocroti personalitatea, drepturile și interesele legitime ale persoanelor fizice și juridice, proprietatea, orânduirea de stat și orânduirea publică, precum și de a depista, preveni și lichida contravențiile administrative și consecințele lor, de a contribui la educarea cetățenilor în spiritul îndeplinirii întocmai a legilor.

Pentru îndeplinirea acestei sarcini Codul cu privire la contravențiile administrative stabilește fapta care este o contravenție administrativă, sancțiunile și modul de aplicare a lor, precum și organele (persoanele cu funcții de răspundere) care sînt în drept să examineze cazurile cu privire la contravențiile administrative.

Articolul 7. Asigurarea legalității la aplicarea măsurilor de influență pentru contravențiile administrative

Nimeni nu poate fi supus măsurilor de influență în legătură cu contravenția administrativă decât numai pe baza și în modul stabilit de legislație.

Procedura în cazurile cu privire la contravențiile administrative se îndeplinește

pe baza respectării cu stricte e a legislației.

Aplicarea de către organele și persoanele cu funcții de răspundere, împuternicite pentru aceasta, a măsurilor de influență administrativă se face în limitele competențelor lor, în strictă conformitate cu legislația. Respectarea cerințelor legislației la aplicarea măsurilor de influență pentru contravențiile administrative este asigurat prin controlul sistematic din partea organelor ierarhic superioare și a persoanelor cu funcții de răspundere prin supravegherea exercitată de procuratură, prin dreptul de a depune plângeri, prin alte modalități stabilite de legislație.

PARTEA GENERALĂ

CAPITOLUL 2

CONTRAVENȚIA ADMINISTRATIVĂ ȘI RĂSPUNDEREA ADMINISTRATIVĂ.

Articolul 9. Noțiunea de contravenție administrativă.

Contravențiile administrative se consideră fapta (acțiunea sau inacțiunea) ilicită ce atentează la personalitate. La drepturile și la interesele legitime ale persoanelor fizice și juridice, la proprietate, la orânduirea de stat și la ordinea publică, precum și alte fapte ilicite pentru care legislația prevede răspundere administrativă.

Răspunderea administrativă pentru contravențiile prevăzute de prezentul Cod apare, dacă prin caracterul lor aceste contravenții nu atrag după sine, în conformitate cu legislația în vigoare, răspunderea penală.

Articolul 12. Vârsta, la care apare răspunderea administrativă.

La răspundere administrativă pot fi trase persoanele, care până în momentul comiterii contravenției administrative au atins vârsta de paisprezece ani.

Articolul 16. Răspunderea cetățenilor străini și a persoanelor fără cetățenie.

Cetățenii străini și a persoanelor fără cetățenie, care se află pe teritoriul Republicii Moldova, pot fi trase la răspundere administrativă conform dispozițiilor generale la fel ca și cetățenii Republicii Moldova. Chestiunea privind răspunderea pentru contravenții administrative, comise pe teritoriul Republicii Moldova de către cetățeni, care conform legilor și tratatelor internaționale din vigoare ale Republicii Moldova, se bucură de imunitatea față de jurisdicția administrativă a Republicii Moldova, se rezolvă pe cale diplomatică.

CAPITOLUL 4

APLICAREA SANCȚIUNII ADMINISTRATIVE

Articolul 32. Regulele generale de aplicare a sancțiunii pentru contravenția administrativă.

Sancțiunii pentru contravenția administrativă se aplică în limitele, stabilite de actul normativ, care prevede răspunderea pentru contravenția comisă, în strictă conformitate cu prezentul Cod și cu alte acte cu privire la contravențiile administrative.

La aplicarea sancțiunii se ține cont de caracterul contravenției comise, de persoana contravenientului, de gradul vinovăției lui, de starea materială, de circumstanțele, ce atentează și ce agravează răspunderea.

CAPITOLUL 13

CONTRAVENȚIILE ADMINISTRATIVE CE ATENTEAZĂ LA

ORDINEA PUBLICĂ

Articolul 171⁵ Confeționarea sau difuzarea lucrărilor ce propagă cultul violenței și al cruzimii

Confeționarea, importarea, difuzarea demonstrarea sau p strarea în scop de difuzare sau de demonstrare a cine- i videofilmelor sau a altor lucr ri ce propag cultul violen ei i al cruzimii- atrag după sine aplicarea unei amenzi cet enilor de la zece la dou zeci salarii minime i persoanelor cu func ii de r spundere-pân la cincizeci salarii minime, cu confiscarea lucr rilor i a mijloacelor pentru confeționarea i demonstrarea lor.

Articolul 174² Încălcarea intenționată a modului de folosire a simbolurilor de stat.

Înc lcarea inten ionat a modului de folosire a simbolurilor de stat (stema, drapelul, imnul) ale republicii Moldova sau ale altui stat ó atrage după sine aplicarea unei amenzi în m rime de pân la zece salarii minime.

Ac iunile, prev zute de aliniatul întâi al prezentului articol, s vâr ite printr-o în elegere prealabil de un grup de persoane, precum i de persoane cu func ii de r spundere, responsabile pentru respectarea modului de folosire a simbolurilor de stat, -

atrag după sine aplicarea unei amenzi în m rime de pân la dou zeci de salarii minime sau arest administrativ pe termen de pân la treizeci de zile.

Articolul 200. Încălcarea legislației cu privire la culte

Constrângerea de a participa sau de a nu participa exerci iul religios al unui sau altui cult, de a contribui sau nu la cheltuielile vreunui cult-atrage aplicarea unei amenzi de pân la zece salarii minime.

Intoleran a confesional , manifest prin acte sare stânenesc liberul exerci iu al unui cult recunoscut de stat, -

atrage aplicarea unei amenzi de la cinci la cincisprezece salarii minime.

Exercitarea, în numele unui cult înregistrat sau neînregistrat, fie în nume propriu, a unor practici i ritualuri, care contravin legisla iei în vigoare-atrag aplicarea unei amenzi de la zece la dou zeci de salarii minime.

Divulgarea tainei m rturisirii de c tre un slujitor al cultelor-atrage aplicarea unei amenzi de la zece la dou zeci i cinci de salarii minime.

Organizarea de partide politice după criteriul confesional- atrage aplicarea unei amenzi de la cincisprezece la dou zeci i cinci de salarii minime.

Atragerea cet enilor str ini pentru activit i religioase, precum i exercitarea unor activit i i ritualuri religioase de c tre cet enii str ini f r acordul autorit ilor publice, -

atrage aplicarea unei amenzi de pân la zece salarii minime cu expulzarea din ar a acestor cet eni str ini.

Acelea i ac iuni s vâr ite de persoana supus unei sanc iuni administrative pentru una din contraven iile prev zute de aliniatele întâi, doi, trei, patru, cinci sau ase ale prezentului articol ó

atrag aplicarea unei amenzi de pân la dou zeci i cinci de salarii minime sau arest administrativ pe un termen de pân la treizeci de zile.

Articolul 200³ Încălcarea egalității în drepturi a limbilor

Faptele îndreptate spre propagarea du m niei, desconsiderarea limbii oric rei na ionalit i, crearea de obstacole pentru func ionarea limbii de stat i a altor limbi pe teritoriul republicii, precum i lezarea în drepturi a cet enilor din motive de limb -

atrage după sine aplicarea unei amenzi în m rime de pân la cinci salarii minime.

Articolul 200⁴ Nerespectarea cerințelor Legii Republicii Moldova cu privire la funcționarea limbilor pe teritoriul Republicii Moldova

Nerespectarea de c tre conduc torii organelor puterii de stat, administra iei de

	<p>stat și ai organiza iilor ob te ti, precum și de c tre conduc torii întreprinderilor, institu iilor și organiza iilor, aflate pe teritoriul Republicii Moldova a Legii republicii Moldova cu privire la func ionarea limbilor pe teritoriul Republicii Moldova- atrage după sine aplicarea unei amenzi în m rime de până la zece salarii minime.</p> <p><i>TITLUL IV</i></p> <p>PROCEDURĂ ÎN CAZURILE CU PRIVIRE LA CONTRAVENȚIILE ADMINISTRATIVE</p> <p>CAPITOLUL 17</p> <p>DISPOZIȚII FUNDAMENTALE</p> <p>Articolul 232. Sarcinile procedurii în cazurile cu privire la contraven țiile administrative Sarcinile procedurii în cazurile cu privire la contraven iile administrative sânt: clarificarea la timp, sub toate aspectele, deplin și obiectiv a împrejur rilor fiec rui caz, solu ionarea lui în strict conformitate cu legisla ia, asigurarea îndeplinirii hot rârrii adoptate, precum și stabilirea cauzelor și condi iilor, care au contribuit la comiterea contraven iilor administrative, prevenirea contraven iilor, educarea cet ănilor în spiritul respect rii legilor, înt ririi legalit ii.</p> <p>Articolul 235. Examinarea cazului cu privire la contraven ția administrativă pe baza principiului egalității cetățenilor Examinarea cazului cu privire la contraven ia administrativ se efectuează pe baza principiului egalit ii tuturor cet ănilor în fa a legii și a organului care examinează cazul, fără deosebire de originea lor, de starea social și material , de ras și na ionalitate; de sex, studii, limb , de atitudine față de religie, de felul și caracterul ocupa iei, de domiciliu și de alte împrejur ri.</p> <p>Articolul 236. Examinarea publică a cazului cu privire la contraven ția administrativă. Cazului cu privire la contraven ia administrativ se examinează în mod public. În scopul sporirii rolului educativ și preventiv al procedurii în cazurile cu privire la contraven iile administrative asemenea cazuri se pot examina nemijlocit în cadrul colectivelor de munc , la locul de înv tur sau de trai al contravientului.</p>
<p>Acoperă oare legislația civilă și administrativă, îndreptată spre combaterea discriminării rasiale, ambele forme de discriminare: directă și indirectă? Detalii Acoperă oare definiția discriminării directe “posibila” tratare nefavorabilă bazată pe motivele interzise?</p>	<p>Nu le define te și nu se delimitează . Legisla ia civil și administrativ doar declar principiul egalit ii tuturor persoanelor, invocând motivele interzise, dar nu define te no iunea de discriminare direct și indirect , nu delimitează aceste no iuni și nu indic întreaga diversitate a formelor de ac iuni care ar putea fi comise cu efect de discriminare.</p>
<p>Ce motive sunt enumerate în lista motivelor interzise de discriminare (rasă, culoare, limbă,</p>	<p>Sunt enumerate toate motivele, cu excep ia culorii</p>

cetățenie, origine etnică sau națională, etc)?	
Este oare această listă de motive incompletă? În cazul în care este, cum faptul acesta este clarificat în definiție?	Lista motivelor este complet , cu excepția ȃculoareȃ. Acest fapt rezult din articolele 1,17,18,19,20 i 23 ale Codului Civil, articolele 4,6,235 ale Codului de procedur civil (con inutul acestor articole este indicat mai sus.)
Sunt oare în definiție unele cuvinte restrictive care ar cere ca acțiunile discriminatorii să fie bazate “numai” sau “exclusiv” pe motivele interzise?	Nu.
Acoperă oare ofensele, cauzate de discriminarea directă și indirectă, situații de tratare ostilă bazată pe o presupunere greșită, astfel ca aparținerea persoanei unui grup menționat în motivele interzise?	Ȇntâi de toate, discriminarea direct i indirect nu este definit i delimitat în legisla ia civil i administrativ . În al doilea-nu se prev d categoriile de ac iuni care cad sub inciden a acestor norme.
Este oare clar prevăzut că interzicerea discriminării nu împiedică menținerea sau adoptarea măsurilor speciale menite să promoveze egalitatea completă a persoanelor, menționate în motivele interzise?	Asemenea prevederi nu exist în legisla ia respectiv .
Ce domenii sunt acoperire de legislația anti-discriminatorie (angajarea la muncă, educație, spațiu locativ, sănătate, accesul la și aprovizionarea cu bunuri, facilități și servicii, accesul la servicii publice și locuri publice, etc)?	Da, legisla ia anti ó discriminatorie acoper toate domeniile indicate în întrebare (a se vedea compartimentul óDreptul constitu ional i Dreptul penalȃ)
Se aplică oare legislația în acest domeniu tuturor organelor publice precum și persoanelor private?	Da.
Sunt oare toate funcțiile tuturor autorităților publice acoperite de legislație	Da, toate.

<p>(inclusiv domeniile de o sensibilitate specială așa ca imigrarea, asigurarea, proceduri juridice)? Dacă nu, care funcții sunt excluse?</p>	
<p>Se aplică oare legislația tuturor persoanelor fizice și juridice?</p>	<p>Da.</p>
<p>Sunt oare anumite acțiuni definite în mod special? (în special:persecuție pedeapsă; segregare; deranj; discriminarea bazată pe asocierea sau contacte cu o persoană indicată de un motiv interzis; incitarea altei persoane de a discrimina; o intenție proclamată de a discrimina; ajutorarea altuia de a discrimina)</p>	<p>Nu.</p>
<p>Există careva autorități publice care în conformitate cu obligațiile statutare pot promova egalitatea și elimina discriminarea în îndeplinirea funcțiilor sale?</p>	<p>Ministerul justiției, instanțele de judecată, funcționarii publici conform prevederilor din Legea serviciului public, nr.443-XIII din 04.05.1995 (Monitorul Oficial al republicii Moldova, nr. 61/ 681 din 02.11.1995)</p> <p>Articolul 4. Principiile fundamentale ale activității serviciului public. Serviciul public își desfășoară activitatea pe următoarele principii:</p> <p>î) b) respectarea strictă a legilor și a altor acte juridice conform legii, respectarea disciplinei de stat, răspunderea personală a funcționarilor publici pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu; respectarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, ale autorităților administrației publice locale;</p> <p>Articolul 5. Sarcinile principale ale serviciului public. Sarcinile principale ale serviciului public sânt:</p> <p>î) c) apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, ale autorităților administrației publice locale, asigurarea exercitării lor;</p> <p>Articolul 10. Drepturile și obligațiile funcționarului public</p> <p>î) (2) Funcționarul public este obligat: să respecte cu strictețe drepturile și libertățile cetățenilor;</p>
<p>Sunt oare autoritățile publice împuternicite în conformitate cu obligații specifice să asigure ca părțile cărora ei le acordă contracte, credite, donații sau alte beneficii respectă și promovează politica de ne-discriminare?</p>	<p>Răspunsul afirmativ rezultă din răspunsul la întrebarea precedentă.</p>
<p>Dacă da, este oare stipulat că încălcarea</p>	<p>CODUL CIVIL al Republicii Moldova</p>

<p>condiției acesteia de parte a cealaltă constituie motiv pentru anularea contractului, creditului, donației sau altor beneficii?</p>	<p>Articolul 220. Nulitatea actului juridic ce contravine legii, ordinii publice și bunelor moravuri. Actul juridic sau clauza care contravin normelor imperative sunt nule dacă legea nu prevede altfel. Actul juridic sau clauza care contravin ordinii publice sau bunelor moravuri sunt nule; Nulitatea clauzei nu atrage nulitatea întregului act juridic, dacă se poate presupune că acesta ar fi fost încheiat și în lipsa clauzei declarate nule.</p>
<p>Există careva alte instituții (așa ca afacerile private) care în conformitate cu obligațiile statutare pot promova egalitatea și elimina discriminarea? Dacă da, este oare obligația aceasta însoțită de un mecanism de supraveghere și executare?</p>	<p>Nu sunt cunoscute.</p>
<p>Este oare prevăzut că legile, regulamentele și prevederile administrative la nivel local și de stat urmează să fie revăzute în permanență și cele contrare de nediscriminare să fie modificate sau anulate?</p>	<p>Prevederi speciale relative la asemenea acte, modificările și completările actelor normative vizând principiile de nediscriminare nu sânt. Ele se efectuează în ordinea generală de modificare și completare a actelor normative. Dar, principiile discriminării, fiind prevăzute în normele constituționale, conform art.7 al Constituției, nici o lege și nici un alt act juridic, care contravine Constituției, nu are putere juridică.</p>
<p>Este oare prevăzut ca prevederile discriminatorii, incluse în contractele sau acordurile individuale sau colective, în regulile interne ale întreprinderilor, în regulile asociațiilor cu profit și non-profit, și în regulile ce guvernează profesiile independente și organizațiile muncitorilor și patronilor trebuie să fie declarate nule și neavenite?</p>	<p>Direct nu sunt prevăzute, dar orice deviere de la principiul egalității în fața legii este interzis.</p>
<p>Prevede oare legislația posibilitatea căroria proceduri pozitive rapide valabile pentru victimele pretinse în situațiile în care consecințele imediate</p>	<p>Careva proceduri speciale rapide în acest sens legislația nu prevede.</p>

<p>ale actului discriminatoriu pretins sunt îndeosebi serioase?</p>	
<p>Ce persoane sunt împuternicite legal de a depune plângeri privind discriminarea? Sunt oare asociațiile, organizațiile, sindicatele muncitorești sau alte entități juridice împuternicite, în conformitate cu legislația non-discriminatorie, să depună plângeri privind discriminarea rasială?</p>	<p>Atât persoanele fizice cât și cele juridice în mod personal, cât și prin intermediul asociațiilor și organizațiilor.</p>
<p>Urmează oare ca plângerile depuse de astfel de entități juridice să fie bazate pe tratamentul unei victime concrete? În cazul în care plângerile sunt bazate pe tratamentul unei victime concrete, este oare necesar pentru astfel de entități juridice să obțină acordul victimei?</p>	<p>Da . Nu</p>
<p>Este oare ajutorul juridic gratuit accesibil pentru așa numitele victime a discriminării în cazul în care acestea duc lipsa de finanțe?</p>	<p>1. Pe lângă facultatea de drept este și așa numită "Clinica juridică", activitatea care este susținută de fundația, "Soros Moldova", în cadrul căreia activează lectorii și studenții din cursurile superioare și care acordă asistență juridică gratuită persoanelor cu situația materială vulnerabilă.</p> <p>2. Avocații parlamentari intervin în sistemul judiciar pentru apărarea drepturilor lezate ale cetățenilor, acțiunile în justiție ale cărora nu se supun taxelor de stat.</p> <p>În Republica Moldova activează "Asociația juriștilor pentru apărarea drepturilor omului" care acordă la fel asistență juridică gratuită populației atât în sistemul intern, cât și în fața Curții Europene.</p> <p>Legea privind taxa de stat nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 cu modificările și completările până în decembrie 1999 (Monitorul Oficial al R.M. nr. 133-134) Legea "Cu privire la avocatură" nr. 1250 din 19 iulie 2002 (Monitorul Oficial al R. M. nr. 26-27 din 12.09.2002).</p>
<p>Prevede oare legislația sarcina probei separate în cazurile de discriminare?</p>	<p>Legislația prevede sarcina probei separate a acțiunii și veritate de fiecare din delictive, care au comis un act de discriminare în grup, pentru a individualiza măsura de răspundere a fiecăruia.</p>
<p>Ce remedii sunt accesibile în cazurile de discriminare rasială? Sunt oare accesibile unele măsuri altele decât compensația, așa</p>	<p>Da, conform articolului 10 al Codului Civil apărarea dreptului civil se face prin restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui, și</p> <p>Conform articolului 16 al Codului Civil, alin (2), "Orice persoană este îndreptată să ceară dezmințirea informației ce îi lezează onoarea demnitatea sau reputația profesională dacă cel care a răspândit-o nu dovedește că ea corespunde realității</p>

<p>ca restituirea drepturilor pierdute? Există oare forme ne-financiare de compensație, așa ca informarea publicului despre decizia luată de judecată în cazul în care s-a constatat discriminarea?</p>	<p>o</p> <p>Aliniatul (4) al articolului art.16 prevede odată informația care lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională este răspândită printr-un mijloc de informare în masă, instanța de judecată îl obligă să publice o dezmințire la aceeași rubrică, pagină, în același program sau ciclu de emisiuni în cel mult 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești.</p> <p>Aliniatul (5) În cazul în care un document emis de o organizație conține informații care lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională, instanța de judecată o obligă să înlocuiască documentul.</p> <p>Aliniatul (6) În alte cazuri decât cele prevăzute la alin (4) și 5, modalitatea de dezmințire a informațiilor care lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională se stabilește de către instanța de judecată.</p> <p>Aliniatul (7) Persoana lezată în drepturile și interesele sale, ocrotite de lege, prin publicațiile unui mijloc de informare în masă, este în drept să publice replica sa în respectivul mijloc de informare în masă pe contul acestuia.</p> <p>Aliniatul (8) Orice persoană în a cărei privință a fost răspândită informație ce îl lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională este în drept, pe lângă dezmințire, să ceară repararea prejudiciului material și moral cauzat astfel.</p> <p>Aliniatul (9) Dacă identificarea persoanei care a difuzat informația ce lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională a unei persoane este imposibilă, acesta din urmă este în drept să adreseze în instanță de judecată o cerere în vederea declarării informației răspândite ca fiind neveridică.</p>
<p>Prevede oare legislația posibilitatea de creare a unei programe de măsuri pozitive (inclusiv măsuri speciale) care ar fi impusă părții vinovate? Dacă da, conține oare legislația prevederi cu privire la implicarea unui organ specializat în dezvoltarea și supravegherea programei menționate?</p>	<p>La cursurile de perfecționare a funcționarilor din diferite domenii. Supraveghează organele ierarhic superioare</p>
<p>Prevede oare legislația că patronii și conducătorii pot duce răspunderea pentru acțiunile funcționarilor sau agenților săi în cazurile de discriminare rasială? Dacă da, este oare necesar ca patronii și șefii să fi știut despre acțiunile acestora pentru a duce răspundere?</p>	<p>Nu se prevede.</p>
<p>Există careva planuri pentru dezvoltarea noii legislații în acest domeniu? Dacă da, atunci la ce stadiu sunt subiectele discuțiilor?</p>	<p>Da, codul de procedură civilă subiectele principale sunt: determinarea competenței diferitelor instanțe judiciare, rolul și funcțiile procurorului atât în procesul civil, cât și în cele ordinare și extraordinare de atac și hotărâri judecătorești</p>

Altă informație relevantă.	Nu am putut-o dobândi, probabil că nici nu este.
1. b) Implementarea prevederilor existente	Gradul implementării nu poate fi determinat, dat fiind că sistemul de evidență statistic nu separă într-o categorie aparte actele de discriminare rasială.
Informații privind implementarea prevederilor existente (numărul de procese intentate și rezultatele lor)	
Care sunt obstacolele principale în îndeplinirea eficientă a prevederilor existente.	Obstacolele directe nu există dar trebuie de restructurat sistemul de evidență statistic.

5.2 Concluzii și recomandări

I-Concluzii

a) Legislația civilă și cea administrativă sunt codificate separat, respectiv în:

Codul Civil (CC);

Codul Procesul Civil (CPC);

Codul cu privire la Contravențiile Administrative (CCA)

Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10.02.2000.

Legislația civilă și cea administrativă este antidiscriminatorie, asigurând tuturor persoanelor egalitatea în fața legii, capacitatea lor juridică, imposibilitatea lipșirii sau limitării capacității juridice, în accesul liber la justiție, în alegerea limbii procedurii judiciare, în accesul la autoritățile și locurile publice, în protecția drepturilor față de autoritățile publice de toate nivelurile și altele.

Legislația civilă și administrativă nu definește și nu delimitează noțiunea de odiscriminare directă și indirectă, ci nu mai le numește.

Legislația civilă și administrativă conține întreaga listă a motivelor de discriminare, cu excepția culorii.

Legislația civilă și administrativă nu prevede în mod special ofensele sau tratările ostile bazate pe apartenența unei persoane sau a unui grup de persoane căruia din motivele interzise.

Legislația civilă și administrativă acoperă cu normele sale antidiscriminatorii toate domeniile, în special a ca: angajarea la muncă (art.17 al Codului muncii), retribuirea muncii (art. 85 a Codului muncii), educația (art.4-8 ale Legii Învățământului), spațiul locativ (art. 10 al Codului cu privire la locuințe), ocrotirea sănătății (art. 17 al Legii ocrotirii sănătății), accesul la proprietate (art. 18al CC), accesul la facilități și locurile publice (art. 16 al Constituției) etc. Când privește exercitarea serviciilor publice și alte drepturi politice, sunt prevăzute numai pentru cetățeni (art.39 al Constituției, art.3 al Codului Electoral, art.13 al Legii Serviciului public).

Legislația privind discriminarea se aplică în egală măsură atât în privința tuturor organelor publice, cât și în relațiile cu persoane private.

Legislația civilă și administrativă nu definește și nu interzice în mod special a acțiuni ca: persecuție, pedeapsă, segregare, deranj pe motive rasiste, precum și discriminarea bazată pe asociere sau contracte cu o personalitate ce aparține de unul din motivele interzise rasiste, incitarea îndemnarea altei persoane de a discrimina, intenția proclamată de a discrimina, ajutorarea altuia de a discrimina.

Conform legislației în vigoare, organele care, în virtutea obligațiilor sale statutare, pot promova egalitatea și elimina discriminația în îndeplinirea funcțiilor sale sunt: Ministerul Justiției, judecătoriile de toate nivelurile, procuratura, poliția, autoritățile publice de toate nivelurile, atât legislative, cât și executive.

Legislația în vigoare nu prevede în mod special ca autoritățile publice să pună condiții speciale de a respecta și a promova politica de nediscriminare persoanelor cărora aceste autorități le acordă contracte, credite, donații sau alte beneficii.

La efectuarea unor asemenea activități autoritățile publice (precum și persoanele private) sunt obligate să respecte art.220 al Codului Civil care declară nulitatea actului juridic care contravine legii, ordinii publice și bunelor moravuri.

Prevederi speciale relative la modificarea și completarea permanentă a legislației în vederea anulării

normelor discriminatorii nu exist , dar:
 acest principiu rezult din con inutul întregului sistem legislativ (art. 16,19, 7,4, ale Constitu iei, con inutul c rora sînt expuse la compartimentul ődreptul constitu ionalö i din con inutul normelor expuse la alte compartimente ale acestor materiale);
 se realizeaz în m sura:
 dezvolt rii societ ii civile;
 ader ri i ratific ri de c tre Republica Moldova a actelor interna ionale privind combaterea rasismului i a tuturor formelor de discriminare;
 colabor rii rii noastre cu organismele interna ionale.
 Proceduri speciale care ar permite mai rapid examinarea cauzelor de discriminare nu exist .
 Atît persoanele fizice, cât i persoanele juridice, atît personal, cât i prin reprezentan i sânt împuternicite legal de a depune plângeri privind discriminarea.
 Legisla ia prevede, al turi de alte m suri, restituirea drepturilor pierdute (art.10 al CC.)
 Forme ne financiare de compensa ie, a a ca informare publicului despre decizia adoptat de judecat în cazul în care s-a constatat discriminarea nu exist . Exist doar pentru cazurile onoarei i demnit ii (art.16 alin. 2,4-9 ale CC).
 Legisla ia prevede ajutorul juridic gratuit pentru victimele actelor de discriminare, precum i pentru victimele altor acte ilicite.
 Legisla ia în vigoare nu prevede r spunderea patronilor pentru actele discriminatorii ale angaja ilor s i. Fiecare persoan r spunde în parte pentru actul de discriminare.
 Careva planuri cu privire la crearea unei noi legisla ii speciale în domeniul discrimin rii rasiale nu exist .
 Gradul implement rii în practic a legisla iei privind discriminarea nu este posibil de determinat dat fiind con inutul imperfect din acest punct de vedere, a formularelor de eviden statistic .

II-Propuneri:

inând cont de recomandarea de politic general nr. 7 a ECRI-ului ar trebui elaborat i adoptat o Lege care la nivel na ional ar defini i ar delimita toate actele de discriminare rasial , folosind metodele i criteriile fiec rei ramuri de drept, i ar prevedea în mod sistematic m suri de combatere i dezd cinare a tuturor formelor de discriminare.
 Dac instrumentele juridice de combatere i înl turare a tuturor formelor de discriminare r mîn separate în fiecare ramur de drept, ele trebuiesc formulate i armonizate între ele în a a mod, ca ele, exercitându- i influen a asupra rela iilor sociale prin m surile sale ramurale specifice, dar în manier sistemic , coordonate cu cele din alte ramuri ale sistemului na ional de drept, i-ar atinge cât mai eficient scopul urm rit.
 Normele juridice, menite s combat rasismul i s înl ture toate formele de discriminare, trebuie s con in defini ii clare ale actelor interzise, s prevad criterii suficiente de delimitare a fiec ruia din ele i s con in sanc iuni eficiente, specifice fiec rei ramuri de drept. Se simte în mod special necesitatea definirii în legisla ia Republicii Moldova a no iunilor de : ôrasismö ôdiscriminare direct ,ö ôdiscriminare indirect ,ö ôcrearea avantajelor directe sau indirecteö etc. atît în dreptul penal, cât i în cel civil i administrativ.
 La formarea defini iilor trebuie de inut cont de actele interna ionale cu privire la protec ia drepturilor omului i înl turarea tuturor formelor de discriminare, de jurispruden a Cur ii Europene, precum i de recomand rile de politic general ale ECRI-ului.
 Trebuie introdus în gama motivelor interzise din Legisla ia civil i administrativ a Republicii Moldova i a a motiv ca ôculoarea.ö.
 În legisla ia civil i administrativ trebuie prev zute ca acte interzise a a ac iuni ca: ôofensele sau trat rile ostile bazate pe apartenen a unei persoane sau a unui grup de persoane unuia din motivele interzise.ö
 Ar trebui l rgit gama de ac iuni i comportamente, definindu-se i interzicându-se în legisla ia civil i administrativ a a ac iuni ca:
 persecu ie, pedeaps , segregare, deranj pe motive rasiste;
 discriminarea bazat pe asociere sau contracte cu o persoan ce apar ine unuia din motivele rasiste interzise;
 incitarea altei persoane de a discrimina;
 inten ia proclamat de a discrimina; ajutorarea altuia de a discrimina etc.
 Statutele tuturor persoanelor juridice, atît celor comerciale, cât i celor necomerciale ar trebui s prevad norme conform c rora ele în activitatea lor contribuie la promovarea egalit ii în drepturi a tuturor persoanelor i înl turarea tuturor formelor de discriminare.
 Legisla ia civil i administrativ ar trebui s prevad proceduri care ar permite mai rapid solu ionarea cauzelor ce au la baz motive rasiste i mai operativ realizarea m surilor preventive.
 Legisla ia civil i administrativ ar trebui s prevad al turi de alte m suri, informarea publicului despre

fiecare decizie de judecat în care s-a constatat discriminarea.

Legislația ar trebui să prevadă în mod special că asistența juridică este gratuită pentru victimele fiecărui act de discriminare.

Autoritățile publice, atât cele centrale, cât și cele locale, ar trebui să - și intensifice activitățile sale cu organizațiile neguvernamentale în vederea propagandei legislației antidiscriminatorie, principiului egalității în drepturi a tuturor persoanelor creșterii unei societăți pașnice, armonioase și pluriculturale.

A majora ponderea materialelor normative privind protecția drepturilor omului și înlăturarea tuturor formelor de discriminare în programele de studiere a dreptului la toate nivelurile sistemului educațional public și privat.

A se introduce programe speciale de studiere a actelor normative interne și internaționale în sistemul de formare și reciclare a poliștilor și lucrătorilor din instituțiile penitenciare.

A restructura registrele de evidență de la poliție în vederea introducerii în ele a unei rubrici speciale pentru evidența actelor rasiste sau discriminatorii.

A restructura formularele de evidență statistică a practicii judiciare, prevăzând în ele rubrici speciale pentru sentințele și deciziile ce au la bază acte rasiste sau discriminatorii.